

## BRUNDIBÁR V SEZIMOVĚ ÚSTÍ

Ve středu 10. května 2023 se ve Spektu v Sezimově Ústí II uskutečnila premiéra dětské opery Brundibár. Ztvárnění díla se chopili pedagogové a žáci hudebního, literárně dramatického a výtvarného oboru ZUŠ Sezimovo Ústí k 75. výročí založení školy. I k samotné opeře se letos váže výročí – 80 let od jejího prvního uvedení v terezínském ghettu (23. září 1943 v sále Magdeburských kasáren).

Dílo židovského skladatele Hanse Krásky (1899 Praha – 1944 Osvětim) je však staršího data. Autor ho vytvořil na libreto Adolfa Hoffmeistera již v roce 1938. K prvnímu provedení došlo na přelomu let 1942 – 1943 v pražském židovském sirotčinci Hagibor v Belgické ulici. Tou dobou byl již Hans Krása internován v Terezíně (od 10.VIII.1942). Zde byl členem hudební sekce “Freizeitgestaltung”, nacvičoval hudební programy, komponoval a především se věnoval práci s dětmi. S nimi také ve spolupráci s vězeňskými kolegy – hudebníky připravil zmíněnou premiéru a 55 dalších repríz Brundibára. Ty proběhly během jednoho roku do Krásova nástupu do transportu do Osvětimi, kde umělec zemřel v říjnu 1944. Nutno připomenout i tragickou skutečnost, že naprostá většina dětí, které se na jednotlivých reprízách podílely - tak, jak transporty do Terezína přicházely a z Terezína odcházely na východ – “konečné řešení židovské otázky” nepřežila. .

K provádění Brundibára dochází v České republice i v cizině. V podstatě se jedná o kultovní dílo. Závěrečný zpěv radosti “Brundibár poražen, utíká do dále, my jsme to vyhráli, že jsme se nedali” se stal hymnou nejen terezínských dětských vězňů, ale též dospělých. Stal se symbolem sounáležitosti a naděje. Před několika lety jsem na festivalu Mezinárodní setkání s židovskou kulturou v polských Sopotech vystoupila s přednáškou o hudbě terezínského ghetta doplněnou poslechovými ukázkami. Při tomto závěrečném zpěvu část publika povstala a zpívala...česky... Byli to staří lidé – hosté festivalu z Izraele - kteří Terezínem prošli a Brundibára buď sami nacvičili nebo ho vícekrát v ghettu zhlédli – a pamatovali si ho po celý život. Není mým záměrem, aby tento článek vyzněl sentimentálně, přesto si neodpustím sdělit, že jim všem tekly slzy...

A právě v etické rovině vidím osobně ten největší přínos nastudování této dětské opery týmem sezimoústecké základní umělecké školy - zvláště v současné době, kdy téma politického diktátu a války je opět v Evropě aktuální a zlý flašinetář Brundibár – symbol moci a zkázy ve své době zosobněný Hitlerem – zjevně přerůstá do současných konotací. Jak společnost dospělá tak společnost dětská potřebuje zpřítomňování mement minulosti – a je skvělé, že právě uměleckou cestou se to kvalitativně na nejvyšší úrovni podařilo ZUŠ Sezimovo Ústí v čele se sbormistrem a dirigentem Josefem Čechtickým, pěveckou pedagožkou Kateřinou Slukovou, režisérkou Janou Hubka Vanýskovou a klavírní spoluprací Jany Vaščuk, Jakuba Řeřichy a Ivany Zelenkové. Vynikající a nápaditá výprava rovněž pochází z dílny žáků výtvarného oboru ZUŠ – ze tříd Alžběty Horynové a Evy Volfové.

Pokud srovnám dnešní provedení Brundibára s několika dalšími, která jsem v minulých letech měla možnost navštívit v nastudování různých dětských kolektivů (včetně dvou prestižních pražských těles), musím uznat, že hudební divadlo ZUŠ Sezimovo Ústí patří k tomu nejlepšímu, s čím jsem se kdy setkala, a to i tehdy, přihlédnou-li k dalším zpracováním dosažitelným na YouTube nebo videonosičích – např. k DVD s prestižním snímkem BBC. Tato televizní inscenace se snažila (byť v

anglické verzi) o co nejvěrnější scénické uchopení dílka tak, jak bylo prezentováno přímo v terezínském ghettu (stejně kostýmy, kulisy apod.) a jak ho známe z fotografií nebo nechvalně proslulého nacistického propagandistického filmového dokumentu 'Vůdce daruje Židům město'.

Obdiv a dík patří nejen dětským interpretům (v popředí s Eliškou Janouchovou – pěvecky i herecky výraznou představitelkou role Aninky) za skvěle odvedenou práci, ale i pedagogům, kteří od září 2022 věnovali desítky, ne-li stovky hodin ze svého volného času, aby projekt mohli úspěšně dotáhnout do konce. Poděkování si samozřejmě zaslouží i rodiče, kteří své děti v takto náročných počinech podporují, neboť jak z uměleckého tak z lidského hlediska zde jde o mnohem víc než o volnočasovou náplň.

Zvláštní uznání si zaslouhuje interpretace sólových vokálních partů po stránce hlasově-technické kultury a zřetelné výslovnosti i zpěv barevně homogenního sboru. Za vtipné a zároveň účelné považuji ztvárnění jednotlivých zvířecích rolí (kocour, pes, vrabec) vždy trojicí zpěváků. Hlasová posila umožnila zvířátkům povystoupit z jistého stínu, se kterým se obvykle na scéně neprávem potýkají. Výborná byla souhra pianistů, kteří dvouklavírním výtahem instrumentální partitury (aranžmá Petera Müllera) provázeli celé představení. Uvedení Brundibára s klavírem vnímám jako vítanou změnu, která, je-li provedena přesvědčivě, plně obstojí ve srovnání s původním nástrojovým obsazením. Výsledek je možná o něco komornější, s konstantně barevným klavírním podkladem od počátku do konce, ale v jistém smyslu intimnější a vroucnější.

Nezbývá mi než všem protagonistům inscenace Brundibára srdečně pográtulovat a popřát jim i řediteli školy Richardu Mlázovskému ještě hodně stejně úspěšných repríz. Dovoluji si vyslovit přání, aby Brundibára v realizaci ZUŠ Sezimovo Ústí mělo možnost zhlédnout i publikum táborského Divadla Oskara Nedbala. Je opravdu na co se těšit!

Ludmila Peřinová

(spolek Hadasa; ZUŠ O. Nedbala Tábor)

10. května 2023